

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. Quandonam Eucharistia conferat gratiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

§. 11.

Quandam Eucharistia conferat gratiam?

Certum est Eucharistiam non dare gratiam nisi verè & realiter manducetur, est enim promissa ista gratia manducationi Sacramenti, Joan. 6. Unde si absque manducatione ulla ab Angelo poneretur in stomacho, non conferret gratiam, quidquid dicat Delugo in contrarium. Sacramenta enim non conferunt gratiam ex opere operato, nisi suscepta Sacramentaliter; non est autem alia Sacramentalis susceptio cibi Eucharistici à Christo instituta, nisi manducatio, cum de hac solum Scriptura faciat mentionem, Joannis 6. *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum.* Et rursum: *Qui manducat meum carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam.* Et iterum: *Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.* Verum quia comestio inagiam habet latitudinem, & plures actiones, subinde quae plura instantia vel tempora includit. Primum enim alimentum sumitur in ore, secundò trajectur per guttur, tertio reponitur in stomacho, & tandem ibi per calorem naturalem digeritur, difficultas est & controversia inter Theologos, quoniam ex his instantibus vel temporibus Eucharistica Sacramenta conferat gratiam? Becanus enim cap. 22. de Eucharistia quæst. 6. nu. 2. dicit probabilius esse gratiam dari, cum hostia sumpta est, etiam si adhuc non sit transmissa in stomachum, nec transierit per guttur. Suarez verò existimat illam conferri, cum primum hostia incipit transire per guttur. Soto, Nunno, & alii ex nostris Thomistis, censent illa dari, in eo instanti in quo primò verificatur species Sacramentales pervenire ad stomachum, & finitam esse manducationem. Demum Cajetanus hic art. 1. docet Eucharistiam causare gratiam toto illo tempore quo species Sacramentales durant in stomacho, accommodatque huic sententiae dictum illud Christi Joannis 6. *Quando in meo do sum, lux sum mundi.* Pro resolutione hujus difficultatis.

Dico primò, probabilius est hoc Sacramentum causare gratiam in instanti extrinsecè terminativo manducationis, in quo verum est dicere, nunc non est manducatio, sed immediate antea fuit; id est quando primum species Sacramentales stomachum aut ventriculum attingunt.

Probatur breviter: Promissio gratiae non est facta nisi his qui hunc cibum manducaverint, & hoc convenienter, quia cibum non nutrit, nisi sufficienter applicatus & manducatus: Sed non censetur manducatio perfecta, usque ad illud instanti explicatum. Ergo tunc solum gratia conferatur. Major patet, Minor probatur. Nam quando solum cibum est in ore, nondum dicitur manducari, qui enim cibum tenent in ore, & nullo modo deglutiant, non dicuntur comedere. Similiter cum cibum incipit tangere superficiem gutturis, vel transire per guttur, nondum comestus dicitur. Ergo non censetur manducatio cibi Eucharistici perfecta, nisi in instanti extrinsecè terminativo ipsius manducationis, seu quando primum species Sacramentales stomachum aut ventriculum attingunt.

Dices primò, Cibum materialis viventem non nutrit, nisi postquam corruptus est: Ergo neque hoc Sacramentum, quod ad modum cibi spiritualis institutum est, fumentem nutrit, nisi postquam species Sacramentales corruptae sunt,

A Sed nego consequentiam & paritatem: Ratio verò discriminis est, quia cibum materialis nutrit per conversionem sui in substantiam viventis; unde ut viventem nutriat, debet prius corrumpi, cum non possit in illum converti, nisi in seipso convertatur. Contra verò hoc Sacramentum nutrit per conversionem fumentis in seipsum: quem ut convertat, debet agere & operari quando est, cum nullum agens aptum sit operari, quando non est.

Dices secundò, ex nostra sententia sequi duo absurda: Primum est, quod posset aliquis dignè manducare corpus Christi, & tamen non recipere gratiam Sacramentalem; puta si moreretur antequam species pervenirent ad stomachum, seu ante completam manducationem. Secundum, quod si quis in peccato mortali existens, susceperet hoc Sacramentum, & ab eo tempore quo sumpsisset, usque ad instanti extrinsecè terminativum manducationis, eliceret actum contritionis, revera justificaretur.

Respondeo concedendo utrumque, sed negando hæc esse absurda, vel à veritate aliena, quia Christus non promittit gratiam iis qui ore tantum & dentibus fumerent hoc Sacramentum, sed verè manducantibus, manducatione perfectà & completà, quæ tunc solum existit, quando primum species Sacramentales stomachum aut ventriculum attingunt.

Ex quo inferes, quod ille qui recipit species Sacramentales in ore, cum intentione eas deglutienti, sed postea eas expuit, non valens illas deglutire, ob aliquam infirmitatem, vel naturæ debilitatem, effectum hujus Sacramenti non recipit, quia non manducat corpus Christi, manducatione completà & perfectà, sed duntaxat imperfectà & inchoatà. Idem dicendo de eo qui diu in ore retinet hostiam, ita ut species corrumpatur antequam deglutiantur. Si quis verò ad stomachum trajectis species, & postea evomat, verè recipit gratiam hujus Sacramenti fructum, quia ille non dependet nisi ex manducatione, non ex digestionem specierum: vomitus autem non opponitur manducationi, sed potius eam supponit, licet impediat digestionem. Unde non est simile quantum ad hoc de cibo corporali, & de Sacramentali, nam cibum corporalem non nutrit nisi mediante digestionem, ad quam requiritur quod cibum in stomacho remaneat; cibum autem Sacramentalis non operatur mediante digestionem, ideoque ut effectus ejus percipiatur, non requiritur quod remaneat in stomacho, sed sufficit quod mediante sumptione ad illum pervenerit.

Dico secundò, valde probabile est, quod si eo tempore quo species Sacramentales remanent in stomacho, homo novos ac ferventiore charitatis, aliarumque virtutum actus eliceat, quibus magis ac magis sese disponat, recipiet majorem gratiam ex opere operato; aliàs non recipiet nisi eam quam initio recepit, dum primum species Sacramentales stomachum aut ventriculum attingunt. Ita docet Cajetanus hic art. 1. quem sequuntur Recentiores non pauci. Unde Cardinalis Delugo disputatione 1. 2. sectione 2. numero 46. ait, quod licet olim male audierit hæc opinio, jam hodie communiter recipitur.

Non potest hæc assertio evidenti ratione probari, cum hoc ex sola Christi voluntate & institutione dependeat, potest tamen duplici congruentia suaderi. Prima est, quia hoc Sacramentum institutum est per modum cibi, ideoque

habet

habet eisdem effectus in anima, quos cibus materialis in corpore, ut ait Concilium Florentinum: At cibus toto eo tempore quo in stomacho permanet, & quo color naturalis agit in ipsum, nutrit & confortat corpus: Ergo similiter toto eo tempore quo Christi corpus sacramentaliter in fumente perseverat, nutrit & confortat spiritualiter animam, augendo in ea gratiam sanctificantem; si homo calore supernaturali, id est affectibus charitatis, aut aliarum virtutum, magis ac magis ad tale augmentum eo tempore se disponat.

39. Secunda est, quia cum Christus sit lux mundi, & fons omnis gratiae, rationi consonum videtur, ut quandiu in nobis sacramentaliter perseverat, animam lumine gratiae illumine, juxta illud Christi Joan. 6. *Quandiu in mundo sum, lux sum mundi*; illamque spiritualiter pascat & satiet; hoc enim dignitati hujus Sacramenti convenit, & ad pietatem atque ad augendam devotionem post sumptum Sacramentum excitat.

40. Dices primo: Effectus hujus Sacramenti promittitur manducanti Joan. 6. Sed toto eo tempore quo species sacramentales remanent in stomacho, non est manducatio corporis Christi: Ergo toto illo tempore non confertur gratia, sed in eo solum instanti quo species sacramentales primo stomachum aut ventriculum attingunt, nam in eo tantum primo verum est dicere, nunc corpus Christi manducatum est.

41. Respondeo hoc Sacramentum causare gratiam in eo qui manducat, non praecise ratione manducationis, haec enim est tantum conditio & applicatio, sed ratione ipsius ubi manducati, & hoc tantum voluit Christus Joan. 6. unde quandiu cibus manducatus, est in stomacho, tandiu datur ejus effectus, si toto illo tempore ponatur dispositio.

42. Dices secundo, Si hoc Sacramentum semper continuo gratiam augeat, quandiu in nobis manet, sequitur, majorem gratiam recepturum illum qui majorem aut plures recipit hostias, imo qui debiliorem habet stomachum, quia diutius in eo manent species sacramentales, unde hinc aperitur via superstitionibus, plures grandioresve procurandi hostias, quod est ab Inquisitione damnatum, ut testatur Vazquez hic disputatione 203. cap. 2.

43. Respondeo distinguendo sequelam, sequitur majorem gratiam recepturum &c. per accidens concedo: per se nego. Neque enim nos tribuimus majorem gratiam majori durati. In speciebus praecise, sed majori dispositioni quae habetur in illa duratione; quare si tota illa dispositio in illo instanti haberetur, tota etiam gratia in illo instanti produceretur. Unde non aperitur via superstitionibus, sed commendatur diligentia communicantis, & augetur reverentia erga tantum Sacramentum. Nam dum communicans scit, quandiu hoc Sacramentum manet in ipso, continuo gratiam augeri, ad meliorem subiecti dispositionem, majorem cum diligentia conatur ad plures & ferventiores charitatis, aliarumque virtutum actus efficiendos, ut majus gratiae augmentum consequatur.

44. Ex his intelliges, nullum esse inconveniens admittere, illum qui ad hoc Sacramentum accedit cum peccato nondum sufficienter retractato, si postea antequam species sacramentales corrumpantur, illud sufficienter retractet per contritionem, vel etiam per attritionem, quam putat

A contritionem, justificari & gratiam consequi virtute Sacramenti adhuc manentis. Unde optimum concilium est, eo tempore adductum contritionis & dilectionis erga Deum maxime consistit.

ARTICULUS III.

An ad consequendum effectum hujus Sacramenti requiratur actualis devotio, excludens mentis distractionem, & peccata venialia actus exercitia?

Partem affirmantem tenent D. Bonaventura, Aletius, Durandus, Paludanus, Sylvest. & Cajetanus hic art. 1. cique adherent, detur S. Thomas in 4. dist. 2. quest. 2. art. 1. questionibus, ubi sic habet: Cum hoc Sacramentum perficiat conjungendo fini, ad hoc quod effectum suum plane habeat in fumente, oportet quod adfuit actualis devotio. Et quia interdum absque mortali peccato actualis devotio impediri potest, cum distractionem vel ipsam impediunt, & peccata venialia virtutem contrahunt, absque peccato mortali potest effectus hujus Sacramenti impediri; ita quod aliquis augmentum gratiae non consequatur, nec tamen reatum peccati mortalis incurrat, sed forte reatum venialis peccati, ex hoc quod impravatus accedat.

Nihilominus sententia negans, his temporibus communis est, non solum apud externos, sed etiam apud domesticos, eamque expresse docet S. Doctor hic art. 8. cujus verba infra referemus. Pro ejus vero explicatione & probatione, recolendum est ex dictis art. 1. duplicem effectum hujus Sacramenti effectum, unum praecipuum, scilicet augmentum gratiae; alterum minus principalem, nimirum refectionem quandam & dulcedinem spiritualem, qua anima spiritualiter reficitur & exhilaratur, & amoris divini dulcedine inebriatur, juxta illud Cantic. 1. *Comedite amici, & inebriamini charissimi*. Vel ut habet alius versio: *Inebriamini amoribus*. Hoc posito, sit

§. I.

Triplici conclusione difficultas resolvitur.

Disco primo, ad recipiendam gratiam spiritualis refectionis & dulcedinis, requiritur devotio actualis, excludens mentis distractionem, & peccata venialia actu exercitia. Ita D. Thomas hic art. 8. cujus verba conclusionem sequenti referemus, & communiter Theologi, patet ex eo quod haec gratia consistit in aliqua sancta cogitatione & pia affectione, quae per quamlibet mentis distractionem impeditur.

B Confirmatur: ut haec gratia recipiatur in nobis, requirit subiectum capax: non est autem capax, nisi sit spoliatum omni alia mentis cogitatione, quia cum proximum subiectum hujus gratiae sit intellectus & voluntas, & haec potentiae nequeunt ad plura perfecte attendere, si tempore sumptionis occupantur in aliis rebus cogitandis, non erunt aptae ad recipiendas divinas illustrationes, & pias motiones & affectiones. Ad hoc ex Augustino libro quinquaginta homiliarum, homilia 10. cap. 3. quod peccata venialia, velut scabies corporis, deus ita exterminant, ut ab illis spoliati spiritus praesentis hominum, castissimi amplexibus gaudent.

Dico secundo, ut hoc Sacramentum conferatur